

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Brage-Snak om Græske og Nordiske Myther og Oldsagn for Damer og Herrer

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Brage-Snak om Græske og Nordiske Myther og Oldsagn for Damer og Herrer", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 19. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1844_791A-txt-shoot-idm1254.pdf (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

II.

Prometheus og Pandora.

Damerne maae ikke blive bange, men jeg maa ligesaa godt sige det strax, der er indløbet en lille Ubehagelighed, som for mig ikke engang er saa meget lille, da det er den Største for Øieblikket! De *unge Herrer* kan slet ikke lide, jeg roser *Damerne*, det vil de selv gjøre, men det skal være en stor Hemmelighed, ikke blot inden fire Vægge og inden lukte Dørre, men under fire Øine, saa *Damerne* skal ikke blive stolte og gjøre Oprør og efterligne de forskrækkelige *Amazoner*, som der maatte en *Herakles* til at tæmme, og det en lyslevende, som nu ikke er nem at finde. Dette sætter mig virkelig i Forlegenhed, saa jeg veed hartad ikke, hvordan jeg skal fortsætte mine Foredrag om *Græske* og *Nordiske* Myther og Oldsagn for *Damer* og *Herrer*, eller, rettere sagt, faae dem rigtig begyndt, thi sidst var det kun en Indledning, egenlig for at rette mig efter *Herrernes* Tankegang og vise, eller dog lade som jeg viste, jeg kunde "beherske Stoffet" og vidste udenad paa mine Fingre baade *hvad* jeg vilde og *hvorfor* jeg vilde det, og *hvorfor* der var baade *Græker* og *Nordboer* og *Damer* og *Herrer* til, og nu, efter derved at have faaet et nyt og glimrende Beviis paa *Damernes* *Taalmodighed*, som jeg saa dristig regnede paa, nu skulde jeg jo netop vise, at jeg dog igunden vilde rette mig efter *Damerne*, og havde baade Mod og Mund til at tale efter deres Hjerter, saa jeg lod de gamle Stjerner gaae op igien og tindre for deres Øine, og fløitede ad alle de gamle Trækfugle, saa de enten foer op af Dvale eller kom flyvende fra hin Side Havet, og sang, hver med sit Næb. Ja, det skulde jeg aabenbar, om jeg kunde, og det vilde være mig selv en stor Fornøjelse at prøve paa; men naar de *unge Herrer* ikke kan taale, jeg roser *Damerne*, ikke engang taale, jeg siger "*Damer* og *Herrer*", da er jeg ligesaa raadvild, som *Odin* var, da han red til *Mimers* Brønd og pandsatte sit Øie, som han skulde betragtet den skønne Natur med, saa jeg kommer vel til at gjøre det Samme, thi vel er jeg ikke bange enten for den *Romerske Pluto*, eller for Nogen af de gamle *Herrer*, naar jeg har *Damerne* paa min Side, men med de *unge Herrer* tør jeg paa ingen Maade prøve Styrke, især fordi *Damerne*, skøndt det er en stor Hemmelighed, godt veed, det er Deres varmeste Venner, som De, for lidt offenkjærlig Roes af en gammelagtig Herre, igunden aldrig kan nænne at støde fra sig. Trods al min Uskyldighed er det da saalangt fra, jeg tør regne paa *Damernes* Medhold mod de *unge Herrer*, at jeg ikke engang tør vente synderlig Medlidenhed, naar jeg taber Slaget, thi for deres varme Venner er *Damerne* gruelig *partiske*, og desuden er det *Damernes* Ordsprog: heller død end raadvild, saa der ligger immer noget Spidst, som en Knappenaal, i det, naar de beklager en stakkels Mand, fordi han er ællevild, og selv *Odin* vilde kun faae en daarlig Trøst, om han beskrev dem alle de vilde Stier, han maatte træde for at bede om Raad, og de dyre Domme, hvori han maatte købe dem.

Uagtet jeg derfor slet ikke veed, hvordan jeg skal kunne lukke *Skjalde-Munden* op uden at rose *Damerne* og sætte dem først, saa maa jeg dog paa Øieblikket see til at forlige mig med de *unge Herrer*, som baade har den Stærkeres Ret og har *Damerne* i Baghaanden, og iaften vil jeg da ikke blot, om jeg kan huske det, bestandig sige "*Herrer* og *Damer*", men ogsaa fortælle det *Allerværste* om *Damerne*, som jeg kan finde, de *Græske* *Skjalde* nogensinde har taget i deres Mund, og jeg vil overdøve min poetiske Samvittighed ved at beraabe mig paa *Damernes* eget Exempel, som i Henseende til Roes og Fortrin kun bryder sig lidt om Skin og Offenhed, naar de i al *Hemmelighed* kun virkelig nyde deres Ret.

Den værste jordiske Dame, jeg nu har kunnet finde i de *Græske* Myther, er naturligviis *Pandora*, hvis *Æske* er blevet til et Ordsprog for alle de Ulykker, som fløi ud af den, og skal, efter *Grækernes* Sigende, endnu plage al Verden. For imidlertid at komme rigtig til *Pandora*, maae vi nødvendig begynde med En af de gamle *Titaner*, *Prometheus*, som stjal *Ild* fra *Zeus* og forærede Menneskene, men blev til Straf smeddet fast til *Kaukasus*, hvor en Ørn daglig hakkede hans Lever, til endelig *Herakles* skiød den og løste *Titanen*, saa han fik Lov til at døe. Med denne Hevn, hedder det, var *Zeus* dog endnu ikke fornøiet, thi for at Menneskene ingen Glæde skulde have af de himmelske Tyvekoster, befalede han Tusindkonstneren *Hefæstos* (som i Latinskolen er sunket ned til Grovsmeden *Vulcan*) at støbe en Jomfru af *Jord* og *Vand*, med *Menneske-Stemme* og med et *Ansigt*, som en Gudinde, og det var *Pandora*, som derpaa blev iklædt og oplært af *Pallas Athene*, gjort yndig og fortryllende af *Aarstiderne*, *Aphrodite*, *Chariterne* og den sødt overtalende *Peitho*, men blev ogsaa af *Hermes* indblæst *Falskhed*, List og Smiger. Saaledes udrustet kom nu *Pandora* til *Epimetheus*, som var en Broder ad *Prometheus*, og vel havde *Prometheus* strængelig forbudt ham at modtage nogensomhelst Gave fra *Zeus*, men han lod sig dog bedaare af Tryllersken, og hun tog ved Leilighed Laaget af en *Æske* med alskens Ulykker i, saa de fløi Allesammen ud, undtagen *Haabet*, der vel spillede paa Randen, da hun smak Laaget i, men blev dog derinde. Og, nu kommer endda det Værste, fra denne *Pandora* nedstammer alle *Damerne*.

See, havde jeg nu ikke allerede sagt, at den *Græske* Aand havde et mageløs godt Øie for den *Skønne*

Natur, og at *Kvinden* er Sammes lyslevende Udtryk, saa havde det vel desuagtet været lige sandt, men saa kunde jeg dog ladt være at sige det, men nu er mine Hænder bundne, saa jeg kan ikke frelse *Damerne* fra den slemme *Pandora*, men maa sige: ja, hun betyder jo virkelig den smukke, men falske *Natur*, med Slangen under Blomsterne, og da især den blændende deilige, fortryllende, kloge og vittige, men *falske Dame*, som har gjort utallige Ulykker, og vil endnu sætte mangan ærlig Mand graa Haar i Hovedet!

Jeg veed ikke, om Nogen af de unge Herrer har fundet paa et godt Raad til at redde *Damerne*, om ikke dem Allesammen, saa dog Nogen af dem: En til dem hver, som de unge Herrer pleier, om ikke udtrykkelig, saa dog stiltiende at undtage, naar De finder, at *Damerne* er i det *Hele* langt fra at være rosværdige; men jeg haaber dog, at et godt Raad vil nu finde et godt Sted, ikke alene hos *Damerne*, men ogsaa hos de *unge Herrer*, og skiøndt Sagen synes fortvivlet, øiner jeg dog en Udvei, naar vi først og fremmest slaaer en tyk Streg over den Linie, at fra *Pandora* nedstammer *alle* *Damerne*, og det gjør jeg med den største Rolighed, thi den Linie har hiemme i *Latin-Skolen*, som jeg aldrig har berømt for et godt Øie enten til den *skønne Natur* eller til Noget, som var poetisk værd at nævne. Med det Samme seer da ogsaa *24 Damerne*, hvor det er, vi har faaet al den ærerørige Snak fra om *Damerne*, som jeg vel iaften ikke tør bestride med de rette Vaaben, men maa dog nødvendig afskye, thi de unge Herrer vil sikkert, naar de besinder dem paa det, selv tilstaae, at deres Forestilling om *Damerne* i det *Hele*, som *Pandoras* Døttre eller Systre, som langt mere "underlige Dyr" end rigtige Mennesker, som lutter *Sirener*, jo skønnere, des farligere, og i Regelen *falske*, altid *aandløse*, den gruelige Forestilling har de hverken faaet ved at betragte deres *Mødre* eller *Systre*, og hverken ved at lytte til *Nordens Aand* eller til deres eget *Hjerte*, men ved at læse i *Horats* og de andre *Latinske* Mesterværker, eller dog ved at indsuge den slemme *Luft*, der altid gik for *Aand i Latin-Skolen*.

Vistnok beraaber *Latin-Skolen* sig her, som sædvanlig, paa *Grækerne*, og anfører udtrykkelig *Hesiodos* som sin Hjemmel for at "*alle Damer*" nedstammer fra *Pandora*, men det er ikke første Gang, jeg har opdaget, at vil man vide, hvad *Grækerne* tænkte og sagde, maa man spørge dem selv, og slet ikke ændse den *Romerske Plutos* Vidnesbyrd, der kun var en Stymper i *Græsken* og talde om *Poesi*, som den Blinde om Farverne. Hvad derfor ingen ægte Skjald enten kunde tænke eller sige, det kan *Damerne* være vis paa, *Hesiodos* har heller aldrig tænkt eller sagt, saa om det end stod skrevet under hans Navn, maatte han dog frikiendes, men nu staaer det der ikke heller, saa Alle, hvem der har Øine, kan see, han gjør udtrykkelig *Forskiel* mellem de *falske Damer*, der nedstamme fra *Pandora* og gjør Vedkommende ulykkelige, og de *Oprigtige*, som bringer i det mindste Ligevægt mellem Lykke og Ulykke ind i hvert Huus, de betræder. At der nu ligesaavel er *falske Damer* som *falske Herrer* til, og at det *Falske* er hverken værdt at rose eller at troe, det følger jo af sig selv, og har de unge Herrer troet, det var andre end de *ægte Damer*, jeg roste, da har de taget mærkelig fejl; men hvorvidt *Pandora-Mythen* i det *Hele* stemmer overeens med min Betragtning af *Damerne*, det er vist nok et indviklet Spørgsmaal, som falder lidt vanskeligt at besvare.

Det Huusraad nu, som de Lærde pleier at gribe til, naar en *Mythe*, som kun staaer paa Papiret, gjør sig rebelsk, det er, som man veed, at lade briste hvad ikke vil bære, her skiære lidt fra, som upaatvivlelig uægte, og hist skyde lidt ind, som øiensynlig ældre, og da vise, at *Mythen*, naar den bliver "drøf tet og reengjort", ganske rigtig siger Alt hvad man behager, skiøndt den ved første Øiekast synes at sige netop det Modsatte, og skiøndt jeg, i *Regelen*, er temmelig ubarmhjertig mod dette Huusraad, saa skulde jeg dog her, for *Damernes* Skyld, ikke være utilbøielig til at gjøre en lille Undtagelse, og da, selv i den *Latinske* Grammatik, ingen Regel er uden Undtagelse, haaber jeg, de unge Herrer gjør heller ingen Indvendinger.

Vi har her nemlig paa den ene Side en *Græsk* Mythe for os, der synes, vel ikke, som *Latin-Skolen* med sit Kul, at sværte alle *Damer*, men dog at sætte en stor Skamplet paa det smukke Kiøn, hvad slet ikke ligner *Græker-Aanden*, og paa den anden Side er *Mythen* aabenbar forkvaklet, før den kom til os, thi lagde *Damerne* ikke nok Mærke til den nettede Forklaring, at alle *Ulykkerne* i *Pandoras* Æske, *undtagen Haabet*, fløi ud, hvad der jo kun var Mening i, naar *Haabet* var den største Ulykke under Solen, saa da *Grækerne*, saavelsom vi, vidste, det er tvertimod en stor *Lykke*, saa maa det ogsaa netop have været det Modsatte, været *Mishaabet* eller *Fortvivlelsen*, der vel spillede paa Randen af denne *Pandora-Æske*, men blev dog, til *Lykke*, derinde. Hvor nu saa *26* grov en Feil er indløbet, saa at *Fortvivlelse* er gjort til *Haab*, der er aabenbar Intet at lide paa, og jeg formoder, at *Grækerne* har havt *to* Æske-Myther, den ene, hvorefter alle virkelig gode Gaver har været en ægte *Dame* betroet, som derfor med Rette kaldtes *Pandora* eller *Algive*, men kom for Skade at aabne Æsken, som hun ikke maatte, saa alt det Gode, paa *Haabet* nær, fløi bort, og en Anden, hvorefter alle *Ulykker* var lagt i en *falsk* *Dames* Haand, der ogsaa *falskelig* kaldte sig *Pandora*, og havde nær bragt alle Folk til *Fortvivlelse*, men naaede dog ikke det Værste. Jeg formoder, *Grækerne* har havt *to* saadanne Myther, som maaskee alt i *Munden*, men allenfalds ved *Opskrivningen* er blevet sammenblandede til hvad der nu kaldes *Pandora-Mythen*, thi deraf lader det *Hele* sig forklare, den Formodning gjør *Græker-Aanden* Ære, og, hvad der kroner Værket, den lader *Sandhed* giælde og *Damerne* skee *Ret*.

Dog, alt for vidt vil jeg nødig drive Efterligningen af de gamle Mythers nye *Optugtere*, der dog egenlig altid kommer nogle Aartusinder bagefter den rette Tid, og jeg vil derfor hurtig vende tilbage til *Pandora*, som vi nu engang har hende, og paastaae, at selv *saaledes* har de *ægte Damer* slet intet med hende at gjøre, saa at, selv om hun havde kronet sin Ondskab enten med at kaste *Haabet* i Fængsel eller med at lade *Fortvivlelsen* løs, kunde hendes Udaad dog ei gjøre nogen ægte *Grækerinde*, end sige *Danne-Kvinden* og hendes Døttre mindste Skaar i deres gode Navn og Rygte. Mythe-Smeden har nemlig paa ingen Maade villet

fremstille *Damernes* men *Konstens* Oprindelse, og har kun valgt *Dame-Skikkelsen*, som *Skjønheds-Mønsteret*, *Konsten* maatte stræbe at naae, naar den skulde blænde og bedaae Menneskens Børn, saa den ægte *Kvindelighed* har netop 27svævet for ham i hele sin Glands og Elskværdighed, og maatte om end dunklere ogsaa foresvæve *Epimetheus*, for at han kunde lade sig bedrage af *Skinnet*. Ikke som en *Dame*, enten født eller skabt af *Zeus*, men som fint *Billedhugger-Arbeide*, et Mester-Stykke af *Hefæstos*, lavet af Jord og Vand og glattet af *Chariter*, ligesom *Thorvaldsen* gjør sine Mester-Stykker, saaledes fremstilles jo *Pandora*, kun i en for den jordiske Efterligning uopnaelig Fuldkommenhed, da *Billed-Støtten* ikke alene faaer *Liv* og *Bevægelse*, men udstyres med *Aphrodites Trylle-Bælte*, med *Pallas Athenes Vid* og *Smagfuldhed*, *Chariters Ynde*, alle Aarstiders Blomster-Krandse og alle *Overtalelsens* *Konster*. Kun een Ting fattes, som ingen *Konst* kan give, nemlig "*Hjertet*", og da denne Mangel dog endelig maa skjules, naar *Epimetheus* skal skuffes, saa indblæser *Hermes* "*Falskhed, List og Smiger*" i det tomme Rum, ja, saa godt har *Mythe-Smedens* Øie været, at det er lutter *hjerteløse* *Damer*, som hjelpe *Tusind-Kunstnerne Hefæstos* og *Hermes* at udføre *Blænd-Værket*.

Skiøndt det nu vel ikke har nogen *Nød*, at *vore* *Billed-Huggere* skal bringe det saavidt i *Naturens* skuffende *Efterligning*, saa veed de ægte *Damer* dog nok, og vi maatte alle ønske, at især de unge *Herrer* vidste det, at man kan aldrig være sikker paa, Ingen af *Pandoras* *Art* at møde, da *Hesiodos* virkelig har *Ret* i, de fødes og skuffe under alle *Himmel-Egne*; men nu, da baade *Damerne* og jeg kan uden *Skræk* betragte *Pandora-Mythen*, synes mig, det kunde være fornøieligt at see, hvorledes den poetisk hænger sammen med *Prometheus-Mythen*, og her maae vi da allerførst huske, at de gamle *Græker* var virkelige *Hedninger* eller *Natur-Mennesker*, af hvem vi hverken maae vente *Oplysning* om *Gud28dommen*, eller kræve de rette *Forestillinger* om *Grund-Kilden* til *Menneskets Lykke* og *Ulykke*, som vi kun ved ganske andre *Hjelpe-Midler* kan danne os, og herpaa maa saameget mere lægges *Vægt*, som man i *Latin-Skolen* snart har fordømt *Græker-Aanden* som en *Djævel*, og snart betragtet den *Romerske* *Uaand* som en *Husgud*, der selv midt i *Christenheden* skulde tilbedes.

Ilden, som *Prometheus* eller *Forklogskaben* stjal fra *Selvejeren*, er nu aabenbar den *Guddoms-Gnist*, som ogsaa *Grækerne* følte i sig, og som vi kalde "*Aand*", usynlig, men dog kiendelig derpaa, at den skaber en ganske egen *Lysning* og *Lunhed* i *Støv-Hytten*, saa *Tankerne* faae en langt høiere *Flugt*, *Følelserne* et langt skønnere *Præg* og *Glæden* en langt finere *Duft*, end *Dyrene*, selv de *Klogeste* og *Frommeste*, kiende. Herved opdager *Mennesket*, at han har en *dobbelt* *Verden* for sig, den *Ene* tilfælles med *Dyrene* men den *Anden* med *Guderne*, og nu opstaaer naturlig det store *Spørgsmaal* om *Menneskets Forhold* til *Aandens* eller *Gudernes*, de "*salige* og *uddødelige*" *Guders Verden*, og det er klart af *Mythen* om *Prometheus*, at *Grækerne*, om ikke fra *Begyndelsen*, saa dog meget tidlig, betragtede deres *Besiddelse* i *Aandens Verden* som et *Rov*, der havde draget en følelig *Straf* fra *Guderne* efter sig, og skiøndt vi umulig kan finde den *Løsning* af *Menneske-Gaaden* tilfredsstillende, kan vi dog godt indsee, hvordan den *naturlig* tilbød sig. *Eftertanken* opdager nemlig snart, at med de nye *Kilder* til høie *Tanker*, dybe *Følelser* og *salige Glæder*, aabnes ogsaa *Kilder* til mange *Savn* og *Sorger*, og især til *Frygten* for det hemmelighedsfulde *Mørke* i *Skygge-Riget*, som *Dyret* ikke kiender, saa for *Hedninger* kunde det let synes tvivlsomt, om der var mest vundet eller tabt ved *Guddoms-Gnisten*, og da *Mennesket* altid har *Fø29lelsen* af, at al *Ulykke* har sin *Grund* i en *dunkel Brøde*, giættede man paa et *Rov*, der vel *igrunden* var *umuligt*, men som dog, *Muligheden* forudsat, virkelig paa en *Maade* forklarede det *Hele*. Havde nemlig *Mennesket* virkelig stjaalet den *himmelske* *Gnist*, eller dog hælet med *Tyven*, da faldt *Misundelsen* og *Straffen* fra *Gudernes Side* ganske naturlig, og i *Pandora-Mythen* see vi begge *Dele* afbildede med en *Finhed*, der gjør den *Græske Vittighed* *Ære*, thi *Guderne* vil ikke bruge *Magt*, men sætte *List* mod *List*, saa *Mennesket* kommer ved sit eget *Misgreb* til at bøde for sin *Forgribelse*, *Uaanden* har han stjaalet og vælger nu selv den *falske Skjønhed* og dermed alle *Ulykker* i *Tilgift*.

Denne *Betragtning* af *Menneske-Livet* var nu vistnok saa nedslaaende, at den grændsede til *Fortvivelse*, men det saae *Skjalden* jo selv, derfor lod han *Fortvivelsen* spille paa *Randen* af *Pandoras* *Æske*, men dog ikke slippe ud, og at *Laaget* virkelig, som han sagde, blev smækket i for den hos *Grækerne*, det beviser deres *Historie*, hvori der speiler sig et *Folke-Liv*, baade saa frit, saa daadfuldt, saa blomstrende og saa rigt paa høiere *Nydelse*, at det er blevet hele *Verdens* *Beundring*.

Naar man imidlertid misunder *Grækerne* den *Lykke*, saa tidlig at fortrylle *Verden* med deres *Konster* og forbause den med deres *Vidskab*, og skatter dem lykkelige *fremfor* *vore* *Fædre*, som da endnu kæmpede med *Raaheden* og *lisskorpen*, der ligesaavel indvortes, som udvortes forsinkede og truede med at forhindre den menneskelige *Udvikling* i *Norden*; da seer man aabenbar med *Grækerne* kun paa *Øieblikket*, ikke med *Nordboen* paa *Tidens Længde*, og hvilken *Synsmaade* der i *Tidens Længde* bærer de ønskeligste *Frugter*, følger vel af sig selv, men oversees dog saa almindelig i *vore* *Dage*, at 30det selv i *Norden* trænger til at indskiærpes. Ja, skiøndt vi, som nu med *Lyst* kan see baade frem og tilbage: tilbage paa *Kæmpelivet* og frem til dets *Forklaring*, ikke fristes til at bytte med *Grækerne*, som nu kæmpe med den sorte *Død* paa *Gruset* af de styrtede *Paladser*, og nærme sig kun alt for kiendelig *Dyrene* midt imellem *Mindesmærkerne* af mageløs *Høihed* og *Konst*, hvor de stirre døsig ind i en *Fremtid* uden *Farve*, saa trænger det dog til at siges, at det er *Frugten* af deres tidlige *Dannelse*, *Konst* og *Klogskab*, og det forudsagde den gamle *Skjald*, uden selv at vide det, i *Mythen* om *Prometheus* og *Pandora*.

Det *himmelske* *Tyveri*, som *Mythe-Smeden* paaduttede *Prometheus* eller *For-Klogskaben*, var saaledes

vist nok umuligt, men et lignende *jordisk* Tyveri fra Zeus som Græker-Aanden, begik den Græske *For-Klogskab* dog ganske rigtig, og skiøndt det *ikke* var *Aanden*, der hevnede sig enten ved at fængsle *Prometheus* eller ved at sende *Pandora*, saa straffedes dog Tyveriet paa begge Maader; thi Grækerne, som vilde være kloge for tidlig, hildede derved sig selv, og *Epimetheus* eller *Efter-Klogskaben* lod sig narre med en *falsk* Dannelselse, der undergravede *Folke-Livet* og gav det en sørgelig Helsot.

Dette klinger vel sagtens især Herrerne noget fremmed, da den *Græske* Dannelselse i saa langsommelig Tid har været, om end ikke meget bekjendt, saa dog umaadelig rost, som noget Guddommeligt, man vel aldrig kunde opnaae, men skulde dog bestandig stræbe at nærme sig, men det faaer ikke at hjælpe, det er gammelt *Nordisk* ei at skue Hund paa Haar, men at see paa *Virkeligheden* og foretrække det Varige for det øiebliklig Glimrende, og enten maa et Folk blive til Noget i deres *egen* Aand, eller de blive til ingen Ting, saa, naar vi 31skal have godt Haab om Norden, maae vi ogsaa forudsætte, at *Naturen* der vil gaae over *Optugtelsen*, og føre os tilbage til Fædrenes Tankegang, hvorefter *Aand* *ikke* var et *Rov*, men en *Gave* fra Guderne, og ægte Dannelselse Noget, man kun fik efterhaanden, naar man gav Tid, og kæmpede ærlig paa Aandens Side. Derfor har vi i Norden ingen *Pandora-Mythe* og maae ikke lade os indbilde, enten at *alle* Damer er *Pandoras Døttre*, eller at den Dannelselse, der undergraver *Folke-Livet*, er den *Ægte*, om det saa ti Gange var den *Græske*. Sagen er vist nok blevet saa indviklet, at den synes reent fortvivlet, og vi finder derfor nuomstunder sædvanlig, at enten forkaster man al Konst og Dannelselse, som ikke blot overflødige, men fordærlige, eller man forguder en Dannelselse, som man selv maa tilstaae, har været fordærlig og kan indsee, maa være fordærlig allevegne, fordi den, ligesom *Pandora*, er falsk og hjerteløs, er kun et bedrageligt Skin, men *Nordens Aand* kan ingen af Delene, han maa kiækt paastaae, at de *hjerteligste* Damer dog igunden ere de *skønneste*, og at derfor maa der nødvendig ogsaa gives en *ægte* menneskelig *Dannelselse*, der ikke undergraver, men forskønner og forklarer *Livet*, og er desaaarsag baade værd at bie paa og værd at kæmpe for.

Ligesom det nu var i *Latin-Skolen*, vi lærde, at *alle* Damer var *Pandoras Døttre*, saaledes udsprang ogsaa af den det herskende Begreb om en Dannelselse, der endnu er langt falskere end den *Græske*, er det tommeste Skin man kan tænke sig, og skal dog være guddommelig, dog være værd at opoffre hele *Folke-Livet* og hele *Menneske-Livet* for, saa det skulde hverken undre Herrer eller Damer, at *Latin-Skolen* maa *Nordens Aand* bekæmpe, saalænge de Begge er til. Verdens-Historien lærer os nemlig, at jo længere den *Græske* Dannelselse skred 32frem, desmindre havde den med *Hjertet* at gjøre, og desmere nærmede den sig *Aandløshed*, saa tilsidst blev den en virkelig *Pandora*, der vel fortryllede Verden, men gjorde alle sine Tilbedere ulykkelige, og forebyggede kun ved dyrisk Sløvhed den rasende Fortvivlelse. I denne Udartning blev den *Romernes* Mønster, saa deres Dannelselse var ligefra Begyndelse en *eftergjort* *Pandora*, intet *Olympisk* men et *Tartarisk* Konstværk, baade aandløst og hjerteløst, og hvad det nu maa blive for en *Dannelselse*, der igien skal være en *Efterligning* af den *Romerske*, ikke engang, som den glimrede i Verdens Hovedstad, fortærede Romernes Kraft og bedaarede de raa Barbarer, men som den, ved Hjelp af Grammatik og Lexikon, lader sig opnaae af mølædte *Latinske Skrifter*, det er saa indlysende for den sunde *Menneske-Forstand*, at man kun forgæves stræber at gjøre det endnu klarere, og hvor det desuagtet oversees, at en saadan Dannelselse, foruden alle andre Lyder, har den at være *dødfødt* og aldeles ubrugelig for *Livet*, der er man enten blindfødt, altsaa lovlig undskyldt, eller man har ladet sig forblinde, og trænger da kun til at troe sine egne Øine. Det Sidste er nu, til Lykke, Tilfældet i Norden, hvor vi alle godt kan see, at selv *maadeligt* Dansk er dog for *Livets* Skyld meget mere værd end det *bedste* Latin, og at *godt* Dansk for *slet* Latin vilde derfor være en ganske umaadelig Vinding, medens det følger af sig selv, at *Dansk* og *levende* kan vor Dannelselse umulig blive, saalænge den skal udspringe af de *døde* Sprog i det Hele og af *Latinen* især.

Hidtil var Ulykken, om end stor nok, saa dog forvindelig, thi vor rette Dannelses-Tid var endnu ikke kommet, men nu er den kommet, og maa enten spildes eller benyttes, og skiøndt det ingen Fare har, enten at vore *Damer* lære Latin, eller at en Dannelselse, der *udelukker* Damerne, skulde trives hos os, 33saa var der dog Fare for, at vor Dannelselse istedenfor at blive naturlig og ægte, kunde blevet *Fransk*, følgelig saa falsk og uægte som muligt, og er Faren overstaaet, da er det kun fordi vi føle paa *Nordisk*, at al Dannelselse, som ikke udvikler og klarer, men spotter og forkaster det *Høieste* og *Dybeste* i Mennesket, er grundfalsk, er en *Pandora*, som alle ægte *Damer* maae afskye, og som alle virkelig kloge Herrer maae ønske, at hverken deres Koner eller Kiærestes, deres *Døttre* eller *Systre*, skal komme til at ligne!